

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om backspeglar på jordbruks- eller skogsbrukstraktorer med hjul" (Kodifierad version)

KOM(2007) 236 slutlig – 2007/0081 (COD)

(2007/C 256/06)

Den 29 maj 2007 beslutade rådet att i enlighet med artikel 95 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda yttrande.

Eftersom kommittén anser att förslaget är helt och hållet tillfredsställande och inte behöver kommenteras beslutade kommittén vid sin 437:e plenarsession den 11-12 juli 2007 (sammanträdet den 11 juli) med 145 röster för, 2 emot och 4 nedlagda röster att genom sitt yttrande stödja förslaget.

Bryssel den 11 juli 2007

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Dimitris DIMITRIADIS

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Fastställande av en energipolitik för Europa (Lissabonstrategin)"

(2007/C 256/07)

Den 14 september 2006 (vilket bekräftades den 26 oktober 2006) beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 31 i arbetsordningen utarbeta en informationsrapport om "Fastställande av en energipolitik för Europa".

Vid plenarsessionen den 14-15 mars 2007 beslutades att informationsrapporten skulle omvandlas till ett yttrande på eget initiativ (artikel 29.2 i arbetsordningen).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 19 juni 2007. Föredragande var Ulla Sirkeinen.

Vid sin 437:e plenarsession den 11-12 juli 2007 (sammanträdet den 12 juli 2007) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 126 röster för och 4 nedlagda röster:

1. Rekommendationer

agerande i externa förbindelser rörande energi samt andra eventuella åtgärder.

1.1 Energi har blivit en politisk huvudfråga med starka band till Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning.

— Energi är en tillväxtsektor i den europeiska ekonomin. Om vi skall kunna hantera utmaningarna inom energipolitiken – klimatförändringar, försörjningstrygghet och konkurrenskraft – så måste EU omvandlas till en högeffektiv energiekonomi med låga koldioxidutsläpp.

— Av denna anledning bör man anlägga ett globalt synsätt och på EU-nivå överväga hur EU:s energiefterfrågan skall hanteras och hur försörjningen skall säkras, med hjälp av källor som är mycket olika, tillgång till nätverk, samordnat

— Att skapa och börja använda innovationer som gör denna omvandling möjlig, kräver att vissa villkor uppfylls och att en del särskilda åtgärder vidtas på EU-nivå och medlemsstatsnivå samt på regional och lokal nivå.

1.2 Fler och bättre arbetstillfällen är själva kärnan i Lissabonstrategin. När marknadsvillkoren förändras går en del arbetstillfällen inom energisektorn förlorade. Samtidigt kan nya energilösningar vara starkt pådrivande för att skapa högkvalitativa arbetstillfällen. Detta underlättas framför allt genom utbildning.

1.2.1 Förutom sysselsättning är även andra sociala aspekter av energiproblematiken centrala i Lissabonsammanhanget. Detta inbegriper i synnerhet högkvalitativa offentliga tjänster till överkomliga priser. Det civila samhället, inklusive arbetsmarknadens parter, måste delta aktivt i utvecklingen av energipolitiken.

1.3 EESK och de nationella ekonomiska och sociala råden lägger fram följande rekommendationer om energipolitiken inom ramen för Lissabonstrategin, "Energipolitik för informationsamhället":

- Noga granska energipolitiken och andra relevanta ramvillkor och väga dem mot EU:s mål om att skapa en effektiv ekonomi med låga koldioxidutsläpp.
 - Erbjud en kunnig och välmotiverad arbetskraft genom att se till att det finns ett högkvalitativt utbildningssystem.
 - Erbjud tillräckligt med offentlig FoU, som ligger på samma nivå som huvudkonkurrenternas, och stimulera ökad privat finansiering av FoU.
 - Utveckla det internationella samarbetet på energiteknikområdet, i synnerhet med andra stora aktörer; systematiskt övervaka huvudkonkurrenters och samarbetspartners strategier och åtgärder inom energitekniken.
 - Se till att riskkapital finns att tillgå under små och medelstora företags utvecklings- och igångsättningsstadier samt för investeringar i ny teknik.
 - Se till att det finns öppen och sund konkurrens på energimarknaderna i syfte att tvinga företagen att tänka i nya banor. När det gäller förnybar energi kan det vara avgörande med tillgång till nätverk om innovationerna skall bli framgångsrika.
 - Undanröja hinder för investeringar som behövs för att börja använda ny teknik. Krav på planering och godkännanden fördröjer eller till och med förhindrar investeringar; för att minska riskerna med investeringar måste lagstiftningsramen vara förutsägbar och stabil.
 - Se till att ny teknik kommer ut på EU-marknaden och den internationella marknaden.
 - Se till att samma villkor gäller över hela världen, till exempel att det finns ett enda pris på koldioxidutsläpp, samtidigt som man måste se till att koldioxid inte blir vilken handelsvara som helst eftersom en verklig minskning av denna växthusgas är förutsättningen för vår planets överlevnad.
 - Ambitiösa mål kan bidra till att EU på sikt får en stark ställning på världsmarknaden när det gäller teknik för energieffektivitet och förnybar energi. Målen och tidsfristerna för dem måste dock fastställas med stor omsorg, så att det finns realistiska möjligheter att uppfylla dem.
- Om resultaten skall bli kostnadseffektiva måste de åtgärder som aktivt skall stödja innovation efter noggrant övervägande väljas bland följande:
 - Finansiering av FoU
 - Utbildning
 - Allmänhetens medvetenhet
 - Prismekanismer, beskattning
 - Subventioner
 - Bindande mål och åtaganden
 - Lagstiftning och bindande standarder
 - Frivilliga standarder, frivilliga avtal
 - Offentlig upphandling
- 1.4 För att driva igenom den akuta omvandling av energisektorn som behövs måste innovationstempot öka. Kommittén yrkar på att man ägnar särskild uppmärksamhet åt
- åtgärder för att fastställa ett riktigt globalt ekonomiskt pris för kolodioxidutsläpp,
 - ökad forskning och utveckling inom den offentliga och privata sektorn i syfte att stödja nya former av energi och energieffektivitet,
 - lagstiftning (eller andra åtgärder om de är mer kostnadseffektiva) för att driva på snabbare framsteg i syfte att förbättra energieffektiviteten hos produkter av alla slag,
 - en mer proaktiv användning av de offentliga upphandlingarna för att driva på högre energieffektivitetsnormer, framför allt vid anläggningsarbeten.

2. Inledning

2.1 EESK skall i samarbete med nationella ekonomiska och sociala råd lägga fram en "sammanfattande rapport" om Lissabonstrategin när det gäller tillväxt- och sysselsättningsprioriteringar i början av 2008. Detta yttrande om energipolitiken är en del av den sammanfattande rapporten. Det har utarbetats i samarbete med nationella ekonomiska och sociala råd, med aktivt deltagande framför allt av de franska, italienska och maltesiska råden.

2.2 Detta yttrande har också betydelse för Avsnitt B – Mikroekonomiska reformer i syfte att öka Europas tillväxtpotential i Integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning (2005-2008). Det hör särskilt ihop med riktlinjerna 8 om stärkt konkurrenskraft, 12 om forskning och utveckling, 13 om innovation och informations- och kommunikationsteknik (IKT) och 14 om hållbar resursanvändning ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ KOM(2005) 141 slutlig, Integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning.

Europeiska rådets möte i mars 2006

2.3 I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Bryssel den 23-24 mars 2006 välkomnades "Europaparlamentets, Regionkommitténs och Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs initiativ för att öka egenansvaret [i den nylanserade Lissabonstrategin för sysselsättning och tillväxt] på gemenskapsnivå. Det uppmanar Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén att fortsätta arbetet och begär att få sammanfattande rapporter till stöd för partnerskapet för tillväxt och sysselsättning i början av 2008" (punkt 12 i ordförandeskapets slutsatser).

2.4 Europeiska rådet noterade att "Situationen i Europa karakteriseras av ökad konkurrens från utlandet, en åldrande befolkning, högre energipriser och behovet av en tryggad energiförsörjning" (punkt 7 i ordförandeskapets slutsatser). Det bekräftar dessutom att "de integrerade riktlinjerna 2005-2008 för sysselsättning och tillväxt fortfarande gäller". Inom denna ram enas Europeiska rådet om specifika områden för prioriterade åtgärder som rör investeringar i kunskap och innovation, företagens potential, särskilt när det gäller små och medelstora företag, och sysselsättningsstillfällena för prioriterade kategorier samt fastställande av en energipolitik för Europa (punkt 16).

2.5 När det gäller energin noterade Europeiska rådet att "Europa står inför ett antal utmaningar på energiområdet: den fortsatt svåra situationen på olje- och gasmarknaderna, det ökande importberoendet och den begränsade diversifiering som hittills uppnåtts, höga och instabila energipriser, växande global energiefterfrågan, säkerhetsrisker som påverkar producent- och transitländer liksom transportvägar, de ökande hot som klimatförändringarna innebär, långsamma framsteg avseende energiefektivitet och användning av förnybar energi, behovet av större öppenhet på energimarknaderna och ytterligare integrering och sammankoppling av nationella energimarknader med liberaliseringen av energimarknaden som är nära att slutföras (juli 2007), den begränsade samordningen mellan energiaktörerna samtidigt som stora investeringar behövs i infrastrukturen för energi" (punkt 43).

2.6 För att möta dessa utmaningar och med utgångspunkt i kommissionens grönbok "En europeisk strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och trygg energiförsörjning" efterlyste Europeiska rådet "en energipolitik för Europa som syftade till en effektiv gemenskapspolitik, enhetlighet mellan medlemsstaterna och konsekvens mellan åtgärder på olika politikområden och till att på ett balanserat sätt fullgöra de tre målen försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljöhållbarhet" (punkt 44).

2.7 Europeiska rådet betonade att om man skall nå "konsekvens mellan EU:s interna och externa politik, måste energipolitiken tillgodose kraven från många politikområden. Som en del

av en tillväxtstrategi och genom öppna och konkurrenskraftiga marknader ger den upphov till investeringar, teknisk utveckling samt inrikes- och utrikeshandel. Den är starkt kopplad till miljöpolitiken och har ett nära samband med sysselsättning, regionalpolitik och i synnerhet transportpolitik. Dessutom får utrikes- och utvecklingspolitiken allt större betydelse för att främja de energipolitiska målen tillsammans med andra länder" (punkt 45).

2.8 Energipolitiken för Europa bör därför grundas på gemensamma perspektiv om långsiktig tillgång och efterfrågan och en objektiv, öppen bedömning av fördelarna och nackdelarna med alla energikällor samt på ett väl avvägt sätt bidra till de tre huvudsakliga målen (punkterna 46 och 47):

— Öka försörjningstryggheten.

— Säkerställa de europeiska ekonomiernas konkurrenskraft och garantera att energi tillhandahålls till rimliga priser i ett stabilt regelverk till fördel för både företag och konsumenter.

— Främja miljöhållbarhet.

2.9 För att uppnå dessa huvudmål bör energipolitiken för Europa

— säkerställa öppenhet och icke-diskriminering på marknaderna,

— vara konsekvent med konkurrensreglerna,

— vara konsekvent med förpliktelserna om allmännyttiga tjänster,

— till fullo respektera medlemsstaternas suveränitet över primära energikällor och val av energimix.

"Energipaketet" 2007

2.10 Kommissionens skall regelbundet och med början 2007 göra en strategisk energiöversyn. Den 10 januari 2007 lade kommissionen fram sin första översyn och meddelandet till rådet och Europaparlamentet om en energipolitik för EU – "Energipaketet".

2.11 Kommissionens utgångspunkt för en europeisk energipolitik består av tre delar: bekämpa klimatförändringarna, främja sysselsättning och tillväxt samt begränsa EU:s sårbarhet utåt när det gäller gas- och oljeimport.

2.12 Kommissionen anser att huvudmålet för energipolitiken i Europa är att EU skall ha minskat utsläppen av växthusgaser med 20 % senast 2020. Detta EU-mål skall ses i relation till behovet av internationella åtgärder från industriländernas sida när det gäller klimatförändringarna. När ett sådant åtagande väl finns kommer EU att behöva göra mer. Syftet bör därför vara att öka målet till en minskning med 30 % senast 2020 och 60-80 % senast 2050.

2.13 Oron handlar inte bara om klimatförändringarna, utan också om tryggad energiförsörjning för EU, ekonomi och medborgarnas välfärd. Kommissionen anser att om man uppnår målet så kan detta även begränsa EU:s växande exponering för ökade fluktuationer och prisvariationer när det gäller olja och gas, vilket skulle leda till en mer konkurrenskraftig EU-energi-marknad, stimulera teknikutvecklingen och skapa fler arbetstillfällen.

2.14 I energispecifika termer innebär detta övergripande mål för växtgasutsläpp att EU skall minska andelen koldioxid i energianvändningen med minst 20 %, antagligen mer, under de kommande 13 åren. Detta skulle innebära att EU går i spetsen för att inleda en ny industriell revolution i världen.

2.15 För att uppnå detta mål föreslår kommissionen även att man skall koncentrera sig på ett antal energirelaterade åtgärder: öka andelen förnybar energi i energimixen kombinerat med nya åtgärder för att se till att nyttan med den inre energimarknaden når alla, stärka solidariteten mellan medlemsstaterna, med en mer långsiktig vision för utvecklingen av energiteknik, ett förnyat fokus på kärnkraftssäkerhet och beslutsamma insatser för att EU skall "tala samstämmigt" med sina internationella partner, inklusive energiproducenter, energiimportörer och utvecklingsländer.

2.16 Översynen innehåller en handlingsplan i tio punkter med en tidsplan för åtgärderna. Ett första paket med konkreta åtgärder ingår i handlingsplanen. Detta skulle bland annat omfatta

- en rapport om medlemsstaternas genomförande av den inre marknaden för gas och elektricitet samt resultaten från en enkät om konkurrenssituationen inom dessa två sektorer,
- en plan över prioriterade sammankopplingar i el- och gasnätverken i medlemsstaterna så att ett europeiskt nät blir verklighet,
- förslag på att främja hållbar energiproduktion från fossila bränslen,
- en färdplan och andra initiativ för att främja förnybara energikällor för transporter, i synnerhet biobränsle,
- en lägesanalys för kärnkraften i Europa,
- ett arbetsunderlag för en framtida europeisk strategisk plan för energiteknik.

2.17 Den handlingsplan för energieffektivitet som kommissionen antog den 19 oktober 2006 ingår också i översynens handlingsplan. Kommissionens meddelande "Att begränsa den

globala klimatförändringen till 2 grader Celsius – Vägen framåt mot 2020 och därefter" och den strategiska översynen kompletterar och förstärker varandra.

2.18 Europeiska rådet stödde till fullo kommissionens förslag vid sitt vårtoppmöte den 8-9 mars 2007. Kommissionen skall nu gå vidare och utarbeta detaljerade förslag till lagstiftning och andra relevanta förslag i linje med slutsatserna från toppmötet. I en andra strategisk energiöversyn om två år skall kommissionen rapportera om vilka framsteg som gjorts med anledning av att stats- och regeringscheferna har åtagit sig att regelbundet diskutera energifrågor.

EESK:s tidigare yttranden om energipolitiken

2.19 EESK utarbetade under mandatperioden 2002-2006 ett flertal yttranden om energipolitikfrågor, i synnerhet om olika energikällors och energiteknikers egenskaper och roller. Vid plenarsessionen i september 2006 antog EESK ett förberedande yttrande om "EU:s energitillgång: en strategi för en optimal energimix", som till största delen grundade sig på dessa tidigare yttranden. (?) Yttrandet omfattade många av de frågor som togs upp vid Europeiska rådets möte i mars 2006. Huvudslutsatserna i yttrandet var följande:

2.20 EESK bedömde att EU behöver ställa upp ett strategiskt mål för en diversifierad energimix för att på bästa sätt klara målsättningarna med avseende på ekonomi, försörjningssäkerhet och klimatpolitik. Alla energikällor och all energiteknik har fördelar och nackdelar i fråga om dessa mål som man måste ta hänsyn till på ett öppet och välvägt sätt.

2.21 Ökat utnyttjande av förnybara energislag har en potential som behöver exploateras. Men även om målet med 20 % förnybar energi fram till 2020 skulle uppfyllas ansågs det inte som troligt att den förnybara energin kan ersätta traditionella energikällor helt och hållet under en överskådlig framtid.

2.22 Alla handlingsalternativ måste hållas öppna. De scenarier för EU-25 som framförs i yttrandet är ett tydligt stöd för denna slutsats. Även det scenario som byggde på antaganden om den starkaste utvecklingen för energieffektiviteten och ökningen av förnybara energislag förutsatte att ingen energiteknik blev avvecklingsbar utan några negativa effekter på miljön eller ekonomin.

2.23 Dagens mix bör genom politiska strategier utvecklas mot mindre beroende av externa källor och fler utsläppsfria källor inom EU, med tanke på att marknadsaktörerna fattar beslut om investeringar på olika teknikområden.

(?) EUT C 318, 23.12.2006, s. 185.

2.24 EESK rekommenderade att en strategi för en optimal energimix utvecklas. I detta sammanhang är det viktigt att klarlägga vilka roller som spelas av EU, medlemsstaterna, oberoende myndigheter och marknadsaktörer.

Strategin för en optimal energimix föreslogs innefatta följande element:

- Energieffektivitet, inklusive kombinerad produktion av värme och kraft.
- Förnybara energikällor, inklusive användning av biobränsle för transporter.
- Energieffektivitet vid transporter.
- Ännu bättre kärnkraftssäkerhet och en lösning på problemet med utbränt kärnbränsle.
- Ren kolteknik och förberedelse för förnyat utnyttjande av EU:s egna kolreserver.
- Uppmuntran till investeringar i terminaler för flytande naturgas.
- Ett lämpligt ramverk för tillräckliga investeringar i energiproduktion och energiöverföring.
- Som en av de starkaste aktörerna på den internationella scenen bör EU tala samstämmigt.
- Bedömning av nuvarande och framtida klimat- och miljöpolitikutgårders påverkan på de andra energipolitikmålen.
- En världsomfattande lösning på strategierna efter Kyoto, som bör omfatta åtminstone alla de största utsläpparna.
- Ökade insatser inom FoU och EU-stöd till FoU på energiområdet, både på kort och lång sikt.

3. EESK:s kommentarer om en energipolitik för Europa i relation till Lissabonstrategin

3.1 Energi behövs i ett modernt samhälle. För att tillgodose våra behov av livsmedel, uppvärmning i kallt klimat, belysning, transporter, produkter och konsumentvaror samt – i ökande grad – av telekommunikation och informationsbehandling, behöver vi en tryggad energiförsörjning. Men vårt sätt att fylla dessa behov kan och måste förändras. Med tanke på nuvarande utmaningar, i synnerhet klimatförändringarna, finns det ett akut behov av ett paradigmskifte till en högeffektiv energiekonomi med låga koldioxidutsläpp.

3.2 Energi hör nära samman med Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning. För att uppnå Lissabonmålen behöver vi tillräckligt mycket energi till överkomliga och konkurrenskraftiga priser. Samtidigt kan nya energilösningar – i synnerhet om de blir framgångsrika på världsmarknaden – bli starka pådrivare för konkurrenskraften och skapandet av högkvalitativa arbetstillfällen i EU.

3.3 De allmänna målen för energipolitiken – konkurrenskraft, försörjningstrygghet och hållbarhet – gäller och skall fort-

sätta att gälla. Den allvarliga utmaning som klimatförändringarna innebär kräver att vi bromsar den växande energiefterfrågan genom mycket bättre energieffektivitet och väsentligt ökad andel förnybara energikällor och andra energiteknikformer med låga koldioxidutsläpp, till exempel i framtiden avskiljning och lagring av koldioxid. En trygg energiförsörjning uppnås även genom bättre energieffektivitet och diversifiering av energikällorna samt genom att EU uttalar sig samstämmigt i de externa förbindelserna. Konkurrensen måste stärkas genom en öppen marknad med välfungerande och rättvis konkurrens, inklusive tillgång till nätverk, samtidigt som högkvalitativa offentliga tjänster skall garanteras.

3.4 Att skapa fler och bättre arbetstillfällen är huvudsyftet med Lissabonstrategin. Eftersom marknadskonkurrens i allmänhet kräver bättre produktivitet så måste även företagen på energimarknaden bli effektivare. När arbetstillfällen går förlorade inom energisektorn så måste berörda arbetstagare få lämpligt stöd. Samtidigt kan arbetstillfällena i energianvändande sektorer öka. I synnerhet kommer strävan mot bättre energieffektivitet, förnybar energi och annan teknisk utveckling att skapa en mängd – främst högkvalitativa – arbetstillfällen.

3.4.1 Den sociala dimensionen av energipolitiken måste uppmärksammas i samband med Lissabonramverket. Det innefattar frågor om sysselsättning och arbetstillfällen samt tillgång på energi för alla till överkomliga priser, dvs. högkvalitativa offentliga tjänster. Det civila samhället, inklusive arbetsmarknadens parter, måste delta aktivt i utvecklingen av energipolitiken.

3.5 EESK har på senare tid framfört detaljerade synpunkter på ovan nämnda huvudfrågor inom energipolitiken i olika yttranden och skall i sinom tid utarbeta yttranden om de lagstiftningsförslag och andra detaljerade förslag som kommissionen kommer att lägga fram på grundval av Europeiska rådets slutsatser om energipaketet.

3.6 För att undvika dubbelarbete och erbjuda optimalt mervärde för energidebatten, inriktar sig EESK i detta yttrande på sambandet mellan energipolitiken och Lissabonstrategins underliggande vision om Europa som ett kunskapssamhälle. I detta yttrande kommenterar vi de frågeställningar som tas upp i energipaketet i relation till innovationer.

Den roll teknik och innovation kan spela för att möta detta sekels klimatutmaningar

3.7 Politiska mål och åtgärder utgör ramen, men teknik och annan innovation, inklusive förändringar av beteendet, är vägen till verkliga framsteg. Detta gäller för bättre energieffektivitet, både i omvandling och användning. Genom att möjliggöra en diversifiering av energimixen kan innovation spela en viktig roll för att minska beroendet av externa energikällor. Innovation behövs definitivt för att minska utsläppen av växthusgaser genom att ta fram och använda förnybara energikällor, rent kol och andra fossila bränslen samt säker kärnkraft.

3.8 Innovation innebär förnyelse i bred mening. Det handlar om att utveckla nya idéer och använda dem i bred omfattning, genom att omvandla dem till ekonomiskt värde. Det omfattar såväl teknisk innovation som ny förvaltning och andra organisatoriska lösningar. Innovation sker inom näringslivet, men även inom tjänstesektorn och den offentliga sektorn. Forskning är ofta källan till innovation, men absolut inte alltid. Kommittén vill här också hänvisa till sitt yttrande om "Forskningsbehov för en säker och tillförlitlig energiförsörjning" (³).

3.8.1 Energiteknik står, precis som effektivare förbränning, vindkraftverk och solfångare eller framtida bränsleceller, väte-teknik och fusionsteknik, i centrum för intresset. Lika viktigt är det med kompletterande teknik, till exempel materialutveckling eller meteorologi, som erbjuder effektiv optimering genom bättre prognoser.

3.8.2 Listan över relevant teknik för mer effektiv energianvändning är nästan oändlig: bättre isolering, apparater med lägre elförbrukning, lättare material, bättre industriprodukter och processplanering, effektivare maskiner. I detta sammanhang spelar den energiintensiva industrin en viktig roll – om dessa industriföretag inte stimulerar efterfrågan genom att tillhandahålla investeringar och sakkunskap så kommer innovation inom stora delar av den energieffektiva tekniken för industrin att hämmas i EU.

3.8.3 Informations- och kommunikationsteknik har en stor potential. Om IKT tillämpas i produktion, omvandling och distribution av energi kan detta precis som i alla andra processer leda till högre effektivitet och produktivitet. Samma sak gäller för trygg och säker verksamhet, särskilt inbegripet transmissionsnäten. IKT hjälper användare och konsumenterna att kontrollera sin energianvändning. Ett exempel med många positiva effekter skulle kunna vara att minska toppbelastningstillfällena genom att underlätta för användarna att reagera omedelbart på prissignaler. I ett vidare sammanhang skulle användning av IKT kunna ersätta transportbehov, till exempel genom distansarbete och videokonferenser.

3.8.4 Vi behöver också nya sätt – innovationer – när det gäller verksamhet och förvaltning av energi och energirelaterade system. Målet här är att se till att det finns högkvalitativa tjänster till ett överkomligt pris. Exempel på detta är förvaltning av säker verksamhet i produktions- och transmissionssystem, underhåll, marknadsoperationer (utbyten), toppbelastningshantering och dagsljusanpassning. Och sist, men inte minst, kan effektiv logistik i hög grad påverka energiefterfrågan och leda till bättre bränsleförvaltning.

3.8.5 Det behövs också nya beteendemönster. Konsumenten är huvudpersonen – ett mer intelligent sätt att använda energi är upp till var och en av oss och detta kräver nya idéer och större kunskaper. Att skapa bättre medvetenhet och utforma lämplig konsumentinformation som stöd i valsituationer är en stor utmaning. Regional planering och stadsplanering samt arkitektoniska lösningar och byggnadskrav kan göra mycket för att bistå

medborgarna i deras energival. Det är därför viktigt att främja offentliga informationskampanjer om effektiv energianvändning och energisparande.

3.9 Vi behöver finna radikalt nya lösningar på problem och förändringarna måste ske snabbt. Radikala förändringar tar tid och det är därför viktigt att omgående börja fördela resurserna. Under tiden bör den befintliga bästa tekniken användas i bred omfattning, till exempel för att minska energianvändningen i hushållen.

3.10 För att leda innovation och investeringar i kostnadseffektiv riktning bör kostnadseffektiviteten i "uppströmsteknik" utvärderas på ett kvantitativt sätt. Ett viktigt exempel är hur mycket olika teknikformer kostar om man skall undvika ett ton koldioxidutsläpp – till exempel kostar vindkraftverk mycket mer än att isolera hus.

Förutsättningar och politiska åtgärder för ökad innovation

3.11 Skapande och användande av innovationer kräver vissa förutsättningar och vissa särskilda politiska åtgärder, både på lokal, regional och nationell nivå samt på EU-nivå. Eftersom EU har ambitionen att bli världsledande när det gäller energieffektivitet och teknik för låga koldioxidutsläpp är det av avgörande betydelse att ingående granska energipolitiken och andra relevanta ramvillkor i relation till detta mål.

3.12 Den främsta förutsättningen för lyckosam innovation är en kunnig och välmotiverad arbetskraft, stödd på ett högkvalitativt utbildningssystem. Utveckling av ny teknik kräver tillräcklig FoU samt riskkapital för finansiering under små och medelstora företags utvecklings- och startfaser. Sund och öppen konkurrens tvingar företagen till innovationer. Tillgång till marknaden är nödvändigt, även globalt. När det gäller förnybar energi kan det vara avgörande med tillgång till nätverk om innovationerna skall bli framgångsrika. Den reglerande ramen måste utformas så att den uppmuntrar till innovation, till exempel genom att särskilt belöna innovatörer (till exempel belönar inte gemenskapens system för utsläppshandel dem som på ett tidigt stadium vidtog åtgärder för att minska utsläppen). Överreglering hämmar innovation.

3.12.1 Investeringar behövs för att ta ny teknik i bruk. Företag måste gå med vinst om de skall kunna investera. Detta gäller även för investeringar i bättre energieffektivitet, även om återbetalningstiden kan bli kort. Energiföretagen har gått med stora vinster under de senaste åren, men investeringarna är ändå begränsade. Det är väl bekant att krav på planering och godkännanden samt tillståndsförfaranden fördröjer eller till och med förhindrar investeringar. För att minska riskerna med investeringar måste lagstiftningsramen vara förutsägbar och stabil. Eftersom det ofta dröjer länge innan investeringar i energiinfrastruktur ger någon avkastning så vore det önskvärt om man kunde använda någon form av långsiktiga kontrakt.

(³) EGT C 241, 7.10.2002, s. 13.

3.12.2 För att ett företag skall investera i utveckling eller användning av ny teknik så behöver det kunna få avkastning på investeringen från tillräckligt stora marknader. I de flesta fall är nationella marknader inte tillräckligt stora för detta – ökad tillgång till världsmarknaden är en förutsättning för att göra investeringen. Lika viktigt är global efterfrågan och att lika villkor gäller för alla. Ensidiga EU-åtgärder skapar ingen efterfrågan någon annanstans, även om det kan ske med tiden. Till exempel kan priset på koldioxidutsläpp vara en viktig stimulansåtgärd, men det måste i så fall gälla över hela världen.

3.12.3 EU:s starka ställning på världsmarknaden när det gäller energieffektiv och förnybar energiteknik bör utvecklas ytterligare och stärkas. EU:s ambitioner att vara en föregångare i klimatpolitiken genom att fastställa ambitiösa mål och i energieffektivitet och användning av förnybar energi kan stödja detta mål. Men detta sker dock inte automatiskt. Mål och tidsfrister för dem måste fastställas omsorgsfullt så att det finns realistiska möjligheter att uppfylla dem, annars blir resultatet kanske bara extra kostnader och eventuellt förlorade arbetstillfällen. Till exempel måste relevant teknik vara så pass färdigutvecklad att den kan bli klar i tid för att klara tidsfristerna för målen. Man måste även beakta investeringscyklerna i olika sektorer.

3.12.4 EU verkar lägga tonvikten på marknadsingripanden som ett sätt att främja innovation, vilket kanske inte är tillräckligt effektivt. USA och vissa andra länder litat mer till offentlig finansiering av FoU. EU behöver öka både den offentliga och den privata finansieringen av energi-FoU. Tekniskt samarbete med de andra stora aktörerna bör utvecklas, och deras strategier och åtgärder bör systematiskt övervakas. Vi behöver även mer samordning mellan medlemsstaterna, och dessutom måste de nationella insatserna och EU:s insatser vara bättre samordnade, utan att konkurrensen elimineras. Närmare samarbete mellan den offentliga forskningen och företagen måste uppmuntras, både vid planering och genomförande av forskningsprojekt, i syfte att se till att forskningsinsatserna leder till innovation. Det föreslagna Europeiska tekniska institutet (ETI) skulle kunna spela en roll i detta sammanhang.

3.13 För att aktivt stödja innovation behövs det vanligen en kombination av olika verktyg. Olika utvecklingsfaser och olika marknadssituationer kräver olika åtgärder om de skall kunna bli effektiva. När det gäller åtgärder som syftar till att göra dem till framgångsrika innovationer på marknaden, kan tekniken till exempel grupperas i tre kategorier:

- 1) Långt före marknadsintroduktionen, under FoU-fasen: Riktad stöd till FoU och demonstration krävs. Prissignaler, till exempel ett pris på koldioxidutsläpp, är inte tillräckligt.
- 2) Strax före marknadsintroduktionen, med fungerande teknik som ännu är för dyr för marknaden: Ett pris på koldioxidut-

släpp kan vara rätt stimulansåtgärd, precis som ett särskilt stöd för att se till att efterfrågan snabbt växer och att stora produktionsvolymerna därigenom garanteras.

- 3) En bra produkt på marknaden, men låg efterfrågan (exempel återfinns inom energieffektiv teknik): Huvudmålet är att öka medvetenheten, vilket kan stödjas av energibesiktningssystem och liknande.

3.14 Ett brett urval av åtgärder och verktyg finns på EU-nivå samt på nationell och regional nivå. Urvalet av åtgärder för givna mål måste ske omsorgsfullt om resultaten skall bli kostnadseffektiva. Man bör göra en kritisk utvärdering av hur snabbt insatserna görs i syfte att undvika resursslöseri och oavsedda konsekvenser. Åtgärder som tydligt tjänar både direkta och indirekta mål – ”no-regrets-åtgärder” – bör genomföras så snart som möjligt. Mer komplicerade, ofta nya former av åtgärder, till exempel hur man kan sätta ett marknadspris på koldioxid, bör först utredas noga. För att undvika komplikationer, oönskade sidoeffekter och icke-optimala lösningar bör man undvika för många åtgärder som syftar till att uppnå ett och samma mål. När man väljer ut vilka åtgärder som skall användas är det också viktigt att beakta att inre marknaden skall fungera på ett effektivt sätt – detta har hittills långt ifrån alltid varit fallet.

3.14.1 Finansiering av FoU: Kommittén vill här framför allt hänvisa till sitt yttrande ”Investeringar i kunskap och innovation (Lissabonstrategin)” INT/325. EU som helhet ligger helt klart på efterkälken i jämförelse med USA och vissa andra stora konkurrenter. Via det sjunde ramprogrammet för FoU fördelas totalt runt 4 miljarder euro under sju år till energi (undantaget byggandet av ITER), samtidigt som man i USA:s energiproposition föreslår att 4,4 miljarder dollar avsätts bara för 2007, och att beloppet senare skall öka. Förutom ökade offentliga medel till FoU bör det även finnas stimulansåtgärder för att uppmuntra till fler privata investeringar i energi-FoU och till samarbete mellan EU-länderna.

3.14.2 Utbildning: Förutom insatserna för att förbättra kvaliteten på utbildningen i Europa, så bör energisektorn göras mer attraktiv för ungdomar som ett yrkesval med positiva framtidsutsikter. Eftersom tekniken förändras allt fortare så är livslångt lärande nödvändigt.

3.14.3 Allmänhetens medvetenhet: Det är en stor utmaning att ändra beteendet hos var och en av oss i riktning mot en intelligentare energianvändning. Skolor och kampanjer spelar sin roll här. Utbildning av framtidens medborgare i frågan skulle kunna börja redan på låg- och mellanstadiet eftersom barn är mycket intresserade av jordens framtid och gärna vill göra något för den. På arbetsplatser och inom företag har energibesiktning som till exempel baserar sig på frivilliga överenskommelser gett goda resultat.

3.14.4 Prismekanismer, beskattning: Om de är väl utformade kan prissignaler på ett effektivt sätt stödja innovation genom att styra användarnas val. Allmänt höga priser som ett verktyg för att minska energianvändningen är inte särskilt effektivt – det är väl bekant att priselasticiteten när det gäller energi vanligen är svag.

3.14.5 Subventioner: Väl utformade subventioner kan på ett effektivt sätt styra val. På ett tidigt stadium i inlärningskurvorna krävs ofta subventioner för att uppväga alltför höga risker. För att inte snedvrیدا konkurrensen kan de endast användas inom ramen för befintliga EU-bestämmelser, dvs. för att hantera brister i marknadens funktion. Subventioner måste vara tidsbegränsade och successivt fasas ut. För att ge en extra puff åt energieffektiviteten bör lämpliga stimulansåtgärder tas fram i syfte att övervinna de initiala första extra kostnaderna för energieffektiva apparater, som ofta har kort återbetalningstid.

3.14.6 Politiskt fastställda mål och åtaganden: Dessa ger en signal om vilken riktning man vill att utvecklingen skall gå i. Lika viktiga för investeringsbesluten är de faktiska politiska instrument som används för att nå målen. När man fastställer målen måste man komma ihåg att vissa delar av ekonomin vanligen vinner på det medan andra förlorar, och att överambitiösa mål kan göra mer skada än nytta. För närvarande verkar det finnas en tendens till att fastställa övergripande mål och delmål som syftar till samma resultat, till exempel mål om att sänka koldioxidutsläppen, och i syfte att nå dessa mål ställa upp mål om att öka användningen av förnybar energi. Detta kan leda till lösningar som inte är optimala för att nå det övergripande målet. Både målen och de särskilt utvalda verktygen kräver noggranna konsekvensanalyser, i likhet med avtalen med industrin i Tyskland och Finland.

3.14.7 Utsläppshandel, miljöcertifikat/vita certifikat: Dessa är effektiva verktyg som leder till de fastställda målen om de utformas på rätt sätt. Det är dock svårt att bedöma kostnaderna på förhand och de kan variera väldigt mycket. Ju större marknad och antal marknadsaktörer när det gäller utsläppsrättigheter eller certifikat desto bättre. Om systemet skall tillämpas på företag som konkurrerar på världsmarknaden så måste det vara världsomfattande för att inte snedvrیدا konkurrensen.

3.14.8 Lagstiftning och bindande standarder: Noggrant planerad reglering kan främja innovation. Reglering kan i synnerhet vara ett effektivt sätt att bli av med föråldrad teknik, och även uppmuntra innovation genom att man uppställer ambitiösa mål på medellång sikt för höjda effektivitetsnormer och därmed tvingar fram energieffektivitet i produkter. Risken för att hämma innovation finns dock alltid. I vilket fall som helst måste det säkerställas att regleringarna inte skapar marknadshinder.

3.14.9 Frivilliga standarder, frivilliga överenskommelser, certifiering: Dessa är innovationsvänliga policyinstrument. De kanske inte alltid leder till att exakta mål uppnås, men de underlättar stora steg framåt inom innovation, praktiskt taget utan risk för negativa sidoeffekter.

3.14.10 Offentlig upphandling: Offentlig upphandling kan spela en viktig roll när det gäller att främja energiinnovation. Metoder som verkar för detta syfte bör tas fram och spridas i stor omfattning. Normalt kräver "grönare" offentlig upphandling att man använder sig av livscykelanalys, och för denna och andra nya metoder behöver förvaltningarna ofta ytterligare utbildning. EU:s regler för offentlig upphandling, som måste respekteras, erbjuder möjligheter att göra upphandlingen "grönare" genom krav på användning av de senaste lösningarna.

3.14.11 För att driva igenom den akuta omvandling av energisektorn som behövs måste innovationstempot öka. Kommittén yrkar på att man ägnar särskild uppmärksamhet åt

- åtgärder för att fastställa ett riktigt globalt ekonomiskt pris för koldioxidutsläpp,
- ökad forskning och utveckling inom den offentliga och privata sektorn i syfte att stödja nya former av energi och energieffektivitet,
- lagstiftning (eller andra åtgärder om de är mer kostnadseffektiva) för att driva på snabbare framsteg i syfte att förbättra energieffektiviteten hos produkter av alla slag,
- en mer proaktiv användning av de offentliga upphandlingarna för att driva på högre energieffektivitetsnormer, framför allt vid anläggningsarbeten.

Bryssel den 12 juli 2007

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Dimitris DIMITRIADIS